

13. 11. 2023

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Ústavní soud se zastal zvláště zranitelných obětí v souvislosti s rozhodováním o jejich nároku v tzv. adhezním řízení

Postavení zvláště zranitelných obětí ve smyslu zákona č. [45/2013](#) Sb., o obětech trestných činů a o změně některých zákonů (zákon o obětech trestných činů) (dále jen „zákon o obětech“) v trestním řízení se v poslední době stalo diskutovaným tématem. K adekvátní ochraně zvláště zranitelných obětí by nyní mohl přispět i nedávný náleží Ústavního soudu České republiky (dále také jen „Ústavní soud“) ze dne 26.6.2023, sp.zn. II. ÚS 297/22 (dále jen „Nález ÚS“), který se věnoval otázce rozhodování o nárocích zvláště zranitelných obětí na náhradu újmy v trestním řízení.

Nálezem ÚS byl částečně zrušen rozsudek Krajského soudu v Ostravě, [\[1\]](#) kterým byli stěžovatelé odkázáni s jejich nároky na náhradu nemajetkové újmy, resp. jejich zbytky, na řízení ve věcech občanskoprávních. Tímto rozhodnutím Krajského soudu v Ostravě byla dle Ústavního soudu zasažena práva stěžovatelů na nedotknutelnost osoby a jejího soukromí, na zachování lidské důstojnosti a osobní cti a na spravedlivý proces. [\[2\]](#)

V daném případě se Ústavní soud zabýval případem dětí jako stěžovatelů, které v trestním řízení vystupovaly v postavení poškozených, resp. zvláště zranitelných obětí ve smyslu § 2 odst. 4 zákona o obětech. Okresní soud v Přerově uznal dva obviněné (vedlejší účastníky) vinnými ze spáchání přečinu výtržnictví, přečinu ublížení na zdraví a přečinu hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob. [\[3\]](#) Těchto trestných činů se vedlejší účastníci dopustili na stěžovatelích zjednodušeně řečeno tím, že je uráželi hanlivými výrazy poukazujícími na jejich možnou příslušnost k romskému etniku, slovně a fyzicky je napadli, čímž stěžovatelům způsobili zranění, která vyžadovala lékařské ošetření až hospitalizaci. Okresní soud uložil vedlejším účastníkům vedle trestů odnětí svobody s podmíněným odkladem na zkušební dobu i povinnost nahradit stěžovatelům nemajetkovou újmu, která činila 3 000 Kč pro každého stěžovatele. Se zbývajícími nároky odkázal okresní soud stěžovatele na řízení ve věcech občanskoprávních.

Krajský soud v Ostravě k odvolání stěžovatelů i vedlejších účastníků změnil rozsudek okresního soudu tak, že stěžovatele odkázal s jejich nároky na náhradu nemajetkové újmy, resp. zbytky těchto nároků, spočívajících v duševních útrapách na řízení ve věcech občanskoprávních. Dle krajského soudu bylo totiž pro přesné určení dopadů protiprávního jednání vedlejších účastníků na stěžovatele nezbytné provést rozsáhlé dokazování, které přesahuje rámec trestního řízení.

Rozsudek krajského soudu označil Ústavní soud za příliš formalistický. Z jeho argumentace navíc vyplývá, že stěžovatelé by v podstatě nikdy nemohli v tzv. adhezním řízení dosáhnout odčinění nemajetkové újmy, ať by oni nebo soud prvního stupně postupovali jakkoliv. Závěr, kdy ani Ústavnímu soudu není zřejmé, jak měli stěžovatelé postupovat, je dle Nálezu ÚS naprosto nepřijatelný.

Jestliže krajský soud shledal, že výpovědi stěžovatelů jsou dostatečně věrohodné na to, aby sloužily

jako hlavní důkaz prokazující vinu vedlejších účastníků, mohl současně rozhodnout o nároku na náhradu nemajetkové újmy. **Dle Ústavního soudu je totiž nepřipustné, aby obecný soud „využil“ výpověď poškozeného jako zásadní podklad pro rozhodnutí o vině, ale na druhou stranu nepřiznal poškozenému alespoň částečný nárok na náhradu újmy, kterou lze dovodit z těžé výpovědi.**

Ústavní soud zdůraznil, že ačkoli role poškozeného není v trestním řízení ústřední, zůstává přesto významná a je nezbytné v rámci trestního řízení chránit i jeho (ústavně zaručená) práva. **Ústavní soud také upozornil, že stěžovatelé jsou zvláště zranitelnými oběťmi trestného činu spáchaného z rasové nenávisti a zásah do jejich osobnostních práv je v podstatě imanentní trestné činnosti, která byla v trestním řízení prokázána a za kterou byli vedlejší účastníci obecnými soudy pravomocně odsouzeni.** Dle Ústavního soudu měla být obecnými soudy umocněna ochrana stěžovatelů i z důvodu, že jsou stěžovatelé děti, kdy nejmladšímu z nich bylo v době spáchaní trestného činu pouhých 9 let.

Dle Ústavního soudu byli stěžovatelé jako zvláště zranitelné oběti krajským soudem naopak vystaveni nepřipustné sekundární viktimizaci. Je totiž nezbytné připomenout, že občanskoprávní řízení neposkytuje obětem trestných činů takovou ochranu jako trestní řízení. V důsledku rozsudku krajského soudu by stěžovatelé v civilním řízení zbytečně znovu čelili vedlejším účastníkům, avšak bez jakékoliv ochrany soukromí a ochrany osobních údajů.

Závěrem lze slovy Ústavního soudu uzavřít, že obecný soud má povinnost svým postupem usilovat o naplnění podmínek pro přiznání náhrady škody nebo nemajetkové újmy poškozeného, a to zejména v případech, kdy je zároveň zvláště zranitelnou obětí. Pokud totiž obecný soud rozhodne o přiznání adhezního nároku již v trestním řízení, splní zároveň svou povinnost předcházet sekundární (nebo až terciární) viktimizaci obětí trestných činů, jelikož oběť již nemusí svůj nárok uplatňovat v občanskoprávním řízení. Pokud naopak obecný soud svévolně nepřizná uplatněný adhezní nárok, přestože jsou splněny zákonné podmínky, lze takový postup posoudit jako porušení ústavně zaručených práv oběti na spravedlivý proces a soudní ochranu dle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „LZPS“) a v souvislosti s tím i práv na nedotknutelnost osoby a soukromí dle čl. 7 odst. 1 LZPS a ochranu lidské důstojnosti a cti podle čl. 10 odst. 1 LZPS.



Mgr. Bc. Michaela Hlavatá,
advokátní koncipientka

**sokol
novák
tdpA**

Na strži 2102/61a
140 00 Praha 4

Tel.: +420 270 005 533
e-mail: info@sntd.cz

[1] Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 19.10.2021, sp.zn. 2 To 53/2021-173.

[2] Čl. 7 odst. 1, čl. 10 odst. 1 a čl. 36 odst. 1 Listiny základních práva a svobod.

[3] Rozsudek Okresního soudu v Přerově ze dne 21.12.2020, sp.zn. 2 T 157/2019-658.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Správné určení počátku běhu lhůty pro podání stížnosti proti usnesení soudu, kterým se nařizuje výkon trestu odnětí svobody](#)
- [Rozšiřování státní moci při implementaci acquis EU: český fenomén gold-platingu na příkladu konfiskační směrnice](#)
- [Změna způsobu určování výše peněžité pomoci obětem: Řešení všech dosavadních problémů?](#)
- [Uplatnění adhezního nároku v trestním řízení a správním řízení](#)
- [Novela § 196 trestního zákoníku: racionální korekce, nebo oslabení ochrany dítěte?](#)
- [Vybrané aspekty trestného činu podvodu podle § 209 TrZ ve světle judikatury](#)
- [Zásadní novinky v oblasti trestní odpovědnosti právnických osob v roce 2026](#)
- [Kauza Skender Bojku: Putativní nutná obrana optikou ÚS](#)
- [Novela zákona o trestní odpovědnosti právnických osob](#)
- [Nový zákon o zbraních a střelivu](#)
- [Dětský certifikát](#)